

Hafnarfjörður
Grunnskólar Hafnarfjarðar
Skólanámskrá

VIRÐING - VELLÍÐAN - VIRKNI

Almennur hluti

Skólanámskrá Öldutúnsskóla

Skólaárið 2023 - 2024

Skólanámskrá Öldutúnsskóla.

Útgefin 2023

Skólanámskrá er útgefin á rafrænu formi (pdf), send foreldrum nemenda í tölvupósti og birt á heimasíðu skóla.

© Skólaskrifstofa Hafnarfjarðar

Útgáfustaður: Hafnarfjörður.

Ábyrgð: Valdimar Víðisson, skólastjóri.

Útgefandi: Öldutúnsskóli
Öldutún 9
220 Hafnarfjörður

netfang: oldtunsskoli@oldtunsskoli.is

veffang: <http://www.OLDTUNSSKOLI.IS>

Efnisyfirlit

1	Formáli	4
2	Inngangur	5
3	Saga skólans.....	6
4	Menntastefna skólans	7
4.1	Gildi, leiðarljós, uppeldi- og kennslufræðileg sýn til kennsluhátta skólans.....	7
4.2	Stefna og stefnuþættir skólastarfsins	8
4.2.1	Grunnþættir menntunar	8
4.3	Símenntun, þróunarstarf og innra mat skóla.....	10
4.4	Foreldrasamstarf, upplýsingamiðlun og mótun skólasamfélags.....	11
4.5	Samstarf og tengsl skólastiga og tengsl við nærumhverfið	12
5	Kynning skólanámskrár og viðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar	13
5.1.1	Viðauki D: Grunnþættir menntunar og viðmið.....	13
5.1.2	Viðauki E: Námssvið, námsgreinar og viðmið.....	16
5.1.3	Viðauki F: Hæfni (<i>lykilhæfni</i> og <i>námshæfni</i>) og viðmið.....	19
5.1.4	Viðauki G: Námsmat, námsmatskvarðar og viðmið	21
6	Lokaorð	23

1 Formáli

Skólanámskrá hvers grunnskóla er gefin út í samræmi við lög um grunnskóla, nú frá árinu 2008 og ákvæði í aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta frá árinu 2011 og greinahluta frá árinu 2013. Sú skólanámskrá sem hér birtist er að auki samhæfð fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar. Í því felst að skólanámskráin hefur sömu uppbyggingu í öllum grunnskólum hvað efnisyfirlit (röðun), form (umbrot) og snið (efnisþættir) varðar en inntakið sjálft er ákvörðun hvers skóla – í samræmi við aðalnámskrá. Tilgangur þessa er bæði að auka fagmennsku í útgáfu skólanámskrár og að auðvelda yfirsýn skólanámskráa einstakra skóla innan Hafnarfjarðar, t.d. að koma í veg fyrir að efni vanti í þær og auðveldara sé að bera þær saman. Þrátt fyrir sameiginlegt form og efnisyfirlit er meginatriði skólanámskrárinnar sérstaða skólans sem kynnir þar áherslur sínar um nám og kennslu nemenda í samræmi við þá ábyrgð sem hann hefur samkvæmt lögum og reglugerðum.

Þótt skólanámskrá hvers skóla eigi að birta „sérstöðu“ hans er slíkt þó ekki einhlýtt. Þar sem aðalnámskrá grunnskóla birtir sameiginlega sýn um skólastarf á Íslandi þarf skólanámskrá hvers skóla einnig að endurspeglja slíkt. Í ákveðnum tilvikum getur skólakerfið í Hafnarfirði sameinast um ákveðna samhæfingu í inntaki skólastarfsins í öllum skólum. En í flestum tilvikum er það hvers skóla að skilgreina eigin útfærslu á skólastarfinu, innan ramma aðalnámskrár, sem marki sérstöðu skólans og hans sérstöku aðstæður.

Skólanámskrá samanstendur af tíu bekkjarnámskrám í heildstæðum grunnskóla. Þetta plagg er ein bekkjarnámskrá og skiptist í inngang (saga skóla) og þrjá meginhluta auk viðauka. I. hluti kynnir menntastefnu skólans sem hefur að geyma þær helstu atriði sem skólinn leggur áherslu á í framkvæmd skólastarfsins II. hluti kynnir skipulag og sameiginlega þætti í starfsemi viðkomandi bekkis/árgangs. III. hluti er kynning á námssviðum og námsgreinum sem eru hluti náms og kennslu í viðkomandi bekk. Viðauki er loks með upplýsingar og viðmið um gerð skólanámskrárinnar og kynnir uppbyggingu hennar. Viðaukinn er sameiginlegur fyrir alla grunnskóla bæjarins.

Hlutverk skólanámskrár er að veita upplýsingar um áætlaða framkvæmd skólastarfs í grunnskólanum með áherslu á það nám og kennslu sem stefnt er að fari fram í viðkomandi árgangi (þetta plagg sem ein bekkjarnámskrá). Hún er þannig leiðarvísir um skólastarfið og gefur til kynna að hverju er stefnt í skólastarfinu, þ.e. að hvaða hæfni er stefnt að nemandi nái á hverju námssviði, og fer fram í einstökum námsgreinum. Framkvæmdin sjálf, þ.e. hið daglega skólastarf, er þannig stöðug viðleitni til að ná ætlaðri stefnu þar sem ábyrgðin á framkvæmdinni er sameiginleg hjá skólayfirvöldum, starfsfólki skóla, foreldrum og nemendum með vissri verkaskiptingu og mismunandi ábyrgð í skólastarfinu. Til að framkvæmdin verði í samræmi við stefnuna þurfi allir aðilar að taka ábyrgð sína alvarlega.

Samhliða skólanámskrá er gefin út starfsáætlun skóla sem þarf að lesast samhliða skólanámskránni til að hún skiljist til fullnustu og fái fullt samhengi. Munur skólanámskrár og starfsáætlunar er ákvarðaður í aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta, (2011, bls. 64-65). Hafnarfjörður er með eigin áherslur um samspil skólanámskrár og starfsáætlunar.

Þessi formáli er sameiginlegur fyrir allar skólanámskrár, þ.e. námskrár allra bekkja, allra grunnskóla í Hafnarfirði sem starfræktir eru af bæjaryfirvöldum.

2 Inngangur

Skólanámskrá Öldutúnsskóla er unnin út frá Aðalnámskrá grunnskóla 2011 og tekur hún til nemenda og starfsfólks skóla og setur sameiginleg markmið náms og kennslu í skólanum. Sex grunnþættir mynda kjarna skólanámskrárinnar. Þættirnir eru læsi, sjálfbærni heilbrigði og velferð, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti og sköpun.

Í skólanámskránni er farið yfir helstu þætti skólastarfsins. Í upphafi námskrárinnar er farið yfir sögu skólans og svo er menntastefna skólans reifuð. Þessir tveir þættir eru settir saman í almennum hluta. Hver árgangur gerir svo sína bekkjarnámskrá þar sem farið er yfir námsvið og námsgreinar, námsaðstæður og námsmat.

3 Saga skólans

Saga skólans hófst í október 1959 þegar bæjarstjórn Hafnarfjarðar samþykkti að hefja byggingu smábarnaskóla upp á Öldum. Eftir að byggingarframkvæmdir við skólann hófust, liðu tvö ár þar til að hægt var að hefja þar kennslu sem var í tveimur kennslustofum þann 20. október 1961. Tvær stofur bættust síðan við nokkru fyrir jól. Alls voru 203 sjö og átta ára nemendur í átta bekkjardeildum. Haukur Helgason, skólastjóri, ásamt fjórum kennurum hófu þá störf við skólann.

Á þessum tíma var unglingum kennt í Flensborgarskóla, en Lækjarskóli og Öldutúnsskóli voru barnaskólarnir í bænum. St. Jósepsskóli var lagður niður um leið og Öldutúnsskóli tók til starfa. Bærinn óx afar hratt og þörfin fyrir aukið húsnæði var því mikil. Um hundrað nemendur bættust við Öldutúnsskóla á hverju ári næstu árin. Veturinn 1963 til 1964 voru þeir orðnir 405 og enn voru stofurnar aðeins fjórar. Skólinn var fjórsetinn. Fjórir bekkir voru um sömu stofuna. Sá fyrsti kom kl. 8:00 og sá síðasti kl. 15:30. Kennslu lauk kl. 18:00 og kennt var alla daga vikunnar nema sunnudaga. Eftir nokkur átök um forgangs röðun skólabygginga í bænum varð það ofan á að byggja annan áfanga Öldutúnsskóla, átta almennar stofur og þrjár sérstofur. Þetta húsnæði komst í notkun í áföngum á árunum 1964 til 1966 og gjörbreytti það öllu skólastarfinu.

Haustið 1966 var byrjað að kenna 1. bekk unglingastigs sem nú er 8. bekkur. Voru þá nemendur orðnir 700. Þegar litið er yfir þennan tíma er ótrúlega margt sem kemur fram í brautryðjendastarfi kennara skólans. Eðlis- og efnafræðikennsla, tungumálakennslan var færð niður í yngri bekki, skapandi vinnubrögð af ýmsu tagi, mynd- og handmennt blómstraði og Kór Öldutúnsskóla var stofnaður 1965 sem átti eftir að bera hróður skólans vítt um lönd undir styrkri stjórn Egils R. Friðleifssonar. Félagslíf nemenda og kennara var einnig með miklum ágætum.

Í upphafi áttunda áratugarins voru sex ára börn tekin inn í skólann. Mjög var líka þrýst á að unglingadeildum væri fjölgað og 2. bekkur unglingastigs, nú 9. bekkur, yrði í skólanum. Þetta kallaði á stóru aukið húsnæði. Brugðið var á það ráð að byggja fjórar litlar stofur úr timbri við suðurenda skólans til bráðabirgða. Þetta bráðabirgðahúsnæði entist í 25 ár og var oftast kallað Fjosið.

Árið 1978 hafði fræðsluráð samþykkt að hönnuð yrði viðbygging við skólann miðað við að fjöldi nemenda yrði 450 til 500. Framkvæmdir hófust árið 1982 og var lokið 1986 eða átta árum eftir samþykkt fræðsluráðs. Þremur árum seinna, þ.e. árið 1989, voru nemendur 850 eða 400 fleiri en síðasta hönnun hafði gert ráð fyrir. Þrátt fyrir að þrengslin væru mikil var ákveðið að skólinn tæki við kennslu 10. bekkjar. Var þá allur grunnskólinn innan veggja skólans. Erfiðleikarnir við að halda uppi góðu skólastarfi við þessar aðstæður voru ómældir. Álman sem tekin var í notkun haustin 1985 til 1986 gjörbreytti þó allri aðstöðu til kennslu unglingadeildarinnar. Fyrstu unglingarnir komu í skólann 1966 og tuttugu árum síðar var tekið í notkun húsnæði sem þeim var ætlað.

Upp úr 1990 víkkaði þjónustuhlutverk skólans enn á margan hátt. Selið var byggt þar sem yngstu nemendurnir gátu dvalið ýmist fyrir eða eftir kennslu. Sérdeild fyrir unglingastigið var stofnuð og innréttað sérstakt húsnæði fyrir starfseminna. Hún átti einnig að þjóna öðrum skólum í bæjarins.

Við upphaf 21. aldarinnar voru álmur skólans orðnar fimm og í skólanum að jafnaði á milli 500 og 600 nemendur í 1. – 10. bekk. Íþróttir í skólanum eru kenndar í Kaplakrika og íþróttahúsinu við Strandgötu og sund í Suðurbæjarlaug.

4 Menntastefna skólans

Menntastefna skólans birtist í nokkrum hlutum eða þáttum sem lýsir því hvernig skóli markar sér sérstöðu í því að taka ábyrgð á sínu samfélagslega verkefni að mennta nemendur í öruggu umhverfi. Kveðið er á um að hver skóli skilgreini eigin menntastefnu í aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 62) og menntastefna skólans er nánari útfærsla á aðalnámskrá.

Menntastefna skóla birtist í nokkrum hlutum sem hér eru greind er eftirfarandi þætti:

1. Gildi, leiðarljós, uppeldis- og kennslufræðileg sýn til kennsluhátta skólans.
2. Stefna og stefnuþættir skólastarfsins:
 - a. Grunnþættir menntunar og forvarnir.
 - b. Símenntun, þróunarstarf og innra mat skóla
 - c. Foreldrasamstarf, upplýsingamiðlun og mótun skólasamfélags.
 - d. Samstarf og tengsl skólastiga og við nærumhverfið.
 - e. Aðrar áherslur skóla.

4.1 Gildi, leiðarljós, uppeldi- og kennslufræðileg sýn til kennsluhátta skólans

Skólinn starfar með eftirfarandi atriði sem grunn í stefnu skólans

- a. **Gildin** sem eru leiðarljós skólastarfsins eru **Virðing – Virkni – Vellíðan**

Í Öldutúnsskóla er lögð áhersla á að nemendur ali með sér sjálfsvirðingu sem og að þeir beri virðingu fyrir öðrum. Lögð er áhersla á samheldni og jafnrétti þar sem nemendur læri samkennd í gegnum samvinnu. Lögð er sérstök áhersla á að allir sem sækja nám og vinnu í skólanum tileinki sér umburðarlyndi hvert fyrir öðru og að tillitssemi og vinátta fylgi öllu starfi.

Við viljum að nemendur í Öldutúnsskóla sýni hvert öðru góðmennsku og hlýju með kærleik og gleði að vopni. Lögð er áhersla á að tala jákvætt um skólann og alla þá sem í honum eru. Með því myndast hollusta fyrir skólanum og vilji til að fagna því sem vel er gert en einnig takast á við það sem þarf að bæta og laga. Í skólanum er stuðst við Olweusaráætlunina sem leggur áherslu á trausta vináttu þar sem hugsað er vel um þá sem eru einir og unnið með forvarnaráætlun gegn einelti. Nemendur fá reglubundna fræðslu um heilbriggt lífverni með áherslu á hreyfingu og hollt mataræði.

Í Öldutúnsskóla er rík áhersla lögð á virkni nemenda og starfsfólks. Nemendur eru hvattir til að taka ríka ábyrgð á námi sínu sem er liður í því að þeir verði sjálfstæðir. Snryrtimennska er í hávegum höfð og lögð áhersla á að gengið sé vel um skólann og öll námsgögn. Mikilvægt er að nemendur tileinki sér sjálfsaga, mæti á réttum tíma og vinni þau verkefni sem fyrir er lagt. Í öllum samskiptum er rík áhersla á heiðarleika og sanngirni.

- b. **Uppeldis- og kennslufræðileg sýn á skólastarfið í Öldutúnsskóla er:**
 - Að nemandinn sé ávallt í forgrunni
 - Að skapa jákvæðan skólabrag
 - Að nemandinn fái að njóta sín í eigin skinni
 - Að nemendur þjálfist í gagnrýnni hugsun

- Að nemendur læri sjálfstæð vinnubrögð og eflist í samvinnu
- Að tryggja að samstarf heimilis og skóla sé farsælt og öflugt
- Að nemendur fái að þrífast í skólastarfi án aðgreiningar

c. **Sérkenni skólans sem móta skólastarf hans og kennsluhætti eru:**

- Teymisvinna. Allir starfsmenn eru í teyrum.
- Teymiskennsla. Í skólanum er unnið að teymiskennslu þvert á árganga.
- Olweus. Skólinn vinnur samkvæmt hugmyndafræði Dan Olweus, áætlun gegn einelti og andfélagslegri hegðun.
- SMT. Skólinn vinnur samkvæmt hugmyndafræði SMT.
- Grænfáninn. Öldutúnsskóli er skóli á grænni grein. Vinnan í skólanum tekur mið af umhverfismennt.
- Kór Öldutúnsskóla. Tónlist er stór þáttur af skólastarfi. Kórtímar, söngstundir og samsöngur eru á stundaskrá yngstu nemenda skólans. Eldri nemendur geta valið um það hvort þeir fari í kór eða ekki.

4.2 Stefna og stefnuþættir skólastarfsins

Stefna Öldutúnsskóla

- Að skapa það andrúmsloft og umhverfi að nemendum líði vel og geti þroskast og dafnað á sínum forsendum við krefjandi og áhugaverð verkefni í leik og starfi.
- Að gera nemendur ábyrga fyrir námi sínu og veita þeim þá hvatningu og stuðning við ákvarðanatöku um framvindu náms.
- Að halda forráðamönnum vel upplýstum um skólastarfið, námsframvindu og hegðun barna sinna og stuðla að jákvæðum og gagnvirkum samskiptum milli heimila og skóla.
- Að umgangast hvert annað af virðingu og kurteisi og að jákvæðni sé aðalmerki nemenda og starfsmanna skólans.

4.2.1 Grunnþættir menntunar

Áherslur grunnþátta menntunar eru settar fram í markmiðum

Grunnþáttur menntunar	Áhersluatriði
HEILBRIGÐI OG VELFERÐ:	Það er unnið með <i>heilbrigði og velferð</i> í skólanum út frá stefnu skólans þar sem áherslur grunnþátta eru útfærðar í eftirfarandi markmið: • jákvæður skólabragur, SMT og Olweus, bekkjarfundir og reglukennsla, einkunnarorð skólans, virðing, virkni og vellíðan • næringarfræðsla • áhersla á hreyfingu úti og inni

	• stuðla að andlegri vellíðan og góðum samskiptum • efla skilning á eigin tilfinningum og annarra • efla sjálfstjórn og sjálfstraust • unnið með sjálfsmýndina og jákvæð samskipti meðal jafnaldra og við þá sem eldri eru • vinna að jákvæðum samskiptum við foreldra/forráðamenn, starfsfólk skóla og annað fólk í nærsamfélaginu • efla vitund um kynheilbrigði
<i>JAFNRÉTTI:</i>	Það er unnið með <i>jafnrétti</i> út frá stefnu skólans þar sem áherslur grunnþáttarins eru útfærðar í eftirfarandi markmið: • koma til móts við þarfir hvers og eins námslega, félagslega og andlega • allir fái nám við hæfi • kenna nemendum að setja sig í spor annarra • búa nemendur jafnt undir virka þátttöku í samfélaginu, hvort heldur sem er í einkalífi, fjölskyldulífi eða atvinnulífi • leggja áherslu á umburðarlyndi og víðsýni gagnvart fjölbreytileika mannlífsins svo sem, jafnrétti fjölmenningu, þjóðerni, trúarbrögðum, lífsskoðunum, kynhneigð og fötlun
<i>LÝÐRÆÐI OG MANNRÉTTINDI:</i>	Það er unnið með <i>lýðræði</i> og <i>mannréttindi</i> í skólanum þar sem áherslur grunnþáttarins eru útfærðar í eftirfarandi markmið: • læra að setja sig í spor annarra með verkfærum SMT og Olweus • hvetja nemendur til að tjá eigin skoðanir og að þeir fái tækifæri til að hafa áhrif á skólastarfið • vinna markvisst að lýðræðislegri kennslu í skólastarfi svo sem hópvinnu, bekkjarfundum, þáttökunámi og samfélagsverkefnum. • stuðla að því að nemendur beri ábyrgð á námi sínu og framkomu og að þeir þekki réttindi sín og skyldur • hvetja nemendur til að bera umhyggju og virðingu fyrir fólki, dýrum og umhverfi sínu • fræða um mannréttindi, stjórnarsýslu, samfélagsmótun, borgaravitund og manngildi • stuðla að hópavinnu • auka siðferðisvitund • efla ábyrgð, gagnrýna hugsun, samvinnu og samábyrgð • nemendur geti valið nám eftir áhugasviði
<i>LÆSI:</i>	Það er unnið með <i>læsi</i> út frá stefnu skólans þar sem áherslur grunnþáttarins eru útfærðar í eftirfarandi markmið: • efla tölvu- og tæknilæsi • nemendur læri og geti yfirfært aðferðir við lestur, ritun og hlustun og beitt þeim á fjölbreyttan hátt • auka notkun á bókasafni og upplýsingamennt

	• kenna nemendum að vera læsir á umhverfið • efla vitund nemenda á bóklestri sér til gagns og ánægju • efla læsi nemenda svo þeir geti nýtt það á sem fjölbreyttastan hátt, til dæmis við lestur, ritun, lesskilning, hlustun, talnalæsi, upplýsingalæsi, menningarlæsi og fleira.
SJÁLFBÆRNI:	Það er unnið með <i>sjálfbærni</i> út frá stefnu skólans þar sem áherslur grunnþáttarins eru útfærðar í eftirfarandi markmið: • Öldutúnsskóli vinnur út frá sjö skrefum Grænfánans • stuðla að aukinni umhverfisvitund með því að efla þekkingu og skilning á samspili náttúru, umhverfis og mannlífs • gera sér grein fyrir eigin áhrifum á náttúruna og temja sér lífsvenjur sem stuðli að heilbrigði jarðar og jarðarbúa • skila umhverfinu í ekki lakari ástandi til komandi kynslóða en við tókum við því • takast á við margvísleg álitamál og ágreiningsefni • stuðla að áhuga og vilja til þess að nemendur taki þátt samfélaginu • kenna neytendafræðslu og fjármálalæsi
SKÖPUN:	Það er unnið með <i>sköpun</i> í árganginum út frá stefnu skólans þar sem áherslur grunnþáttarins eru útfærðar í eftirfarandi markmið: • stuðla að frumkvæði einstaklingsins • stuðla að ígrundun, persónulegu námi og frumkvæði í skólastarfi • móta viðfangsefni og miðla þeim, eftir eigin sýn • nota fjölbreyttar kennsluaðferðir og að nemendur verði virkir þátttakendur í náminu • nýta eigin ímyndunarafli í verkefnavinnu • byggja á eigin reynslu og byggja ofan á hana • nemendur læri að taka ábyrgð á eigin námi og beri virðingu fyrir verkum sínum og annarra

4.3 Símenntun, þróunarstarf og innra mat skóla

Símenntun, þróunarstarf og innra mat skóla

Tilgangur: Að stuðla að skólapróun og færa skólanum aðferðir og tæki til að meta árangur og gæði skólastarfsins með kerfisbundnum hætti (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 59).

Skólinn setur fram eftirfarandi stefnu um símenntun, þróunarstarf og innra mat skóla. Skólastarfið er sífellt í mótun og leitast er við að afla nýrrar þekkingar á sviði uppeldis og menntunar, tækninýjunga ásamt því að auka við hamingju í starfi. Öll símenntun og þróunarstarf leggur áherslu á að bæta nám nemenda og auka vellíðan þeirra. Innra mat skólans er virkt og rýnt er í niðurstöður þess með það að marki að bæta skólastarfið.

Einstakir stefnuþættir:

- Starfsfólk skólans fer árlega í starfsmannasamtal og tekur þátt í ýmis konar mati sem lagt er til grundvallar starfsþróunaráætlunar skólans, þar sem símenntun starfsmanns er einn lykilkþátta starfsþróunar hans og skólaþróunar fyrir skólann.
- Skólinn leggur árlega mat á starfsemi skólans á þróun, framfarir og árangur og velur sér afmörkuð viðfangsefni til innra mats á hverju ári.
- Að starfsfólk sé virkt í símenntun og tileinki sér jákvætt viðhorf til starfs- og skólaþróunar.
- Að skólaþróun stuðli ávallt að vellíðan og bættum árangri
- Að skólaþróun sé mikilvægur hluti í daglegu skólastarfi

Innra mat

Í Öldutúnsskóla á sér stað stöðugt innra mat. Stærsta formlega könnunin sem unnin er í innra mati í skólanum er Skólapúlsinn en einnig er lögð fyrir Olweusarkönnun og líðanfundir eru haldnir tvisvar yfir skólaárið.

Í skólanum er einnig markvisst unnið að samtölum við starfsfólk og nemendur. Starfsmannasamtöl eru lögð fyrir einu sinni á ári og er hluti nemenda fenginn í nemendarynihóp. Einnig er annarskonar mat lagt á skólastarfið og má þar nefna að stjórnendur fara í kennslustundir hjá kennurum, kennarar taka nemendur í nemendasamtöl, spurningalisti er lagður fyrir foreldra og nemendur á samtalsdögum, foreldrar koma í skólann tvisvar sinnum á ári í námssamtöl og margt annað sem ekki er tekið saman með formlegum hætti.

4.4 Foreldrasamstarf, upplýsingamiðlun og mótun skólasamfélags

Tilgangur: Að skólasamfélag (starfsfólk, nemendur, foreldrar) hvers skóla vinni vel saman að mótum skólastarfsins og þeirra umgengnishátta sem eiga að einkenna samskipti innan skólans og utan (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls 69).

Mikilvægt er að gagnkvæm og virk upplýsingamiðlun sé á milli heimilis og skóla.

- Tölvupóstur og Mentor.is er notað til að koma upplýsingum um heimanám, seinkomur, hrós, framkomu, nám og framvindu í námi til foreldra.
- Foreldrar eru hvattir til að koma upplýsingum er varða nám og líðan nemenda til kennara, hvort heldur sem er með tölvupósti, símhringingum eða í samráði við kennara.
- Ástundun nemenda er send heim í upphafi hvers mánaðar.
- Samtalsdagur er haldinn tvisvar á ári, í nóvember og aftur í mars.
- Upplýsingapóstur er sendur til foreldra með reglubundnum hætti þar sem sagt er frá því markverðasta í skólastarfinu.
- Í nóvember eru haldnir líðanfundir, þar sem foreldrar ræða líðan og félagslega stöðu barna sinna.
- Allir nemendur í skólanum eru með hæfnikort í öllum námsgreinum inni á Mentor. Hæfnikortið er þáttur í leiðsagnarmati skólans þar sem námsframvinda barnsins er rakin jafn óðum yfir veturinn. Stuðlar það að stöðugu og alhliða námsmati og reglulegu eftirliti með vinnu nemenda. Það er mikilvægt að nemandi og foreldrar fylgist vel með þróun hæfnikorts yfir veturinn og nýti það sem tæki til að bæta námsárangur og námsvitund sína.
- Nemendur eiga að lesa upphátt fyrir einhvern fullorðinn og svo á að kvitta í þar til gert hefti. Kennarar halda utan um þetta bókhald og skrá í Mentor ef heimalestri er ekki lokið.

- Stjórn foreldrafélagsins sem og skólaráð fundar reglulega.
- Fréttir koma reglulega inn á heimasíðuna með upplýsingum um skólastarfið og almennar upplýsingar
- Kynningarfundir vegna spjaldtölva er haldinn í upphafi hausts fyrir nemendur í 5. bekk ásamt nýjum nemendum í skólanum.
- Foreldrafélagið stendur fyrir ýmsum viðburðum svo sem vorhátíð, jólaföndri, fræðslufundum og fleiru

4.5 Samstarf og tengsl skólastiga og tengsl við nærumhverfið

Tilgangur: *Að stuðla að sem bestu samstarfi í því að svigrúm, sveigjanleiki og samfella sé í námi á milli skólastiga og í upplýsingamiðlun á skilum skólastiga (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 72).*

Skólinn leggur áherslu á að vera með virkt samstarf milli skólastiga og ræktar tengsl við nærumhverfið í hvívetna. Hér að neðan eru tilgreindir nokkrir þættir en listinn er langt frá að vera tæmandi.

Einstakir stefnuþættir:

- Skólinn miðar samstarf sitt við önnur skólastig á grundvelli viðmiða sem Mennta- og lýðheilsusvið Hafnarfjarðar skilgreinir á hverjum tíma
- Útikennsla í nærumhverfi
- Samstarf milli skólastiga, leikskóla í hverfinu og framhaldsskólana í bænum
- Samstarf við Tónlistaskóla Hafnarfjarðar
- Hver bekkur á sinni vinabekk sem hittast reglulega yfir veturinn
- Samsöngur í I. – 4. bekk reglulega
- Samvera á sal reglulega yfir veturinn
- Traust náms- og starfsráðgjöf sem auðveldar nemendum að velja nám við hæfi að loknu námi í grunnskóla

Aðrar áherslur

Tilgangur: *Að bjóða nemendum upp á að læra að hljóðfæri í skólanum.*

Skólinn setur fram eftirfarandi stefnu um aðra þætti í skólastarfinu:

- *að gefa nemendum kost á að læra á hljóðfæri í skólanum*

5 Kynning skólanámskrár og viðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar

Hlutverk þessa viðauka er að kynna og útskýra hlutverk skólanámskrár fyrir skólasamfélaginu í Hafnarfirði. Sömuleiðis er honum ætlað að kynna viðmið bæjarins um það hvernig einstaka námssvið og námsgreinar eru kynnt í skólanámskrá til að þau uppfylli gæði.

Viðaukinn skiptist í sjö hluta:

- A. Skólanámskrá og viðmið
- B. Viðmiðunarstundaskrá og viðmið
- C. Menntastefna skóla og viðmið
- D. Grunnþættir menntunar og viðmið
- E. Náms svið, námsgreinar og viðmið
- F. Hæfni (náms hæfni og lykilhæfni) og viðmið
- G. Námsmat, matskvarðar og viðmið

5.1.1 Viðauki D: Grunnþættir menntunar og viðmið

Eitt meginatriði í menntastefnu nýrra laga um grunnskóla er áherslan á grunnþætti menntunar sem kynntir eru sérstaklega í aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 14-22):

„Þessir grunnþættir eru:

- læsi,
- sjálfbærni,
- heilbrigði og velferð,
- lýðræði og mannréttindi,
- jafnrétti,
- sköpun.

...

Grunnþættirnir snúast um læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru þannig að börn og ungmenni læri að byggja sig upp andlega og líkamlega, að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Grunnþættirnir snúast einnig um framtíðarsýn og getu og vilja til að hafa áhrif og taka virkan þátt í að viðhalda samfélagi sínu, breyta því og þróa það.

...

Hugmyndirnar að baki grunnþáttunum eiga að endurspeglast í starfsháttum skóla, samskiptum og skólabrag. Þeir skulu vera sýnilegir í skólastarfinu öllu og koma fram í inntaki námsgreina og námssviða, bæði hvað varðar þá þekkingu og leikni sem börn og ungmenni skulu afla sér. Náms svið geta verið sérhæfing í viðfangsefnum skólastarfs þvert á námsgreinar og skólastig.

...

Grunnþættirnir fléttast inn í aðalnámskrár á öllum skólastigum og fyrirmæli hennar um allt skólastarfið:

- Efnisval og inntak náms, kennslu og leiks skal mótast af grunnþáttunum.
- Starfshættir og aðferðir, sem börn og ungmenni læra, eru undir áhrifum hugmynda sem fram koma í umfjöllun um grunnþættina.
- Vinnubrögð kennara og annarra, sem starfa í skólum, eiga að mótast af grunnþáttunum þannig að stuðlað sé að sjálfstæði, frumkvæði og þróun í skólastarfi.
- Þegar skólastarf er metið þarf að skoða hvort og hvernig grunnþættirnir hafi sett mark sitt á nám, kennslu og leik og skólastarfið í heild.“

Grunnþættir menntunar tengja þannig saman verkefni dagslegs skólastarfs, kennslu einstakra námsgreina og samhengi námssviðanna. Tafla er hér neðar skýrir ýmsa þætti og atriði sem heyra undir hvern grunnþátt

fyrir sig og er viðfangsefni sem eiga að birtast í grunnskólastarfinu þvert á námsgreinar. Hún er samantekt úr aðalnámskrá grunnskóla (2011) til að ná utan um margvíslegar áherslur þaðan án þess þó að teljast vera fullkomin samantekt og því sé rými til frekari mótunar eða þróunar viðfangsefna í kennslu. Taflan er til leiðbeiningar skólum til að móta grunnþætti menntunar í skólanámskrá.

Tafla 3: Grunnþættir menntunar og efnisþættir einstakra grunnþátta í skólastarfinu

Grunnþáttur	Efnisþættir grunnþátta menntunar skv. aðalnámskrá grunnskóla
HEILBRIGÐI OG VELFERÐ	Lýðheilsa byggir á andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan. Það er áhersla á heilbrigða hreyfingu og hollt mataræði, geðvernd, forvarnir gegn vímuefnaneyslu, kynheilbrigði og aðra þætti sem stuðla að heilbrigði og velferð nemenda til jákvæðrar sjálfsvitundar og vinna gegn áhrifum fíknar á einstaklinga í hvaða mynd sem hún kann að birtast. Samstarf við heimilin er ekki síst mikilvægt um þennan þátt og mikilvægt að byggja upp hefðir og vana til jákvæða og heilbrigðra lífsviðhorfa sem stuðla að þroska nemenda í átt til jákvæðrar sjálfmyndar. Þar er skólinn mikilvæg fyrirmynd til heilbrigðis og velferðar með starfsháttum sínum, kennsluháttum og tilboðum til nemenda. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í námsgreinum skólans og í samstarfi við stoðþjónustukerfi skólans varðandi einstaka nemendur í gegnum nemendaverndarráð og önnur teymi í skólastarfinu.

Grunnþáttur	Efnisþættir grunnþátta menntunar skv. aðalnámskrá grunnskóla
JAFNRÉTTI	Jafnrétti gegn hvers konar mismunun á grunni fötlunar, aldurs, trúar, kynhneigðar, lífsskoðana, litarhátta, ætternis, búsetu, stöðu, þjóðernis, kynþáttar og kyns. Virðing, umburðarlyndi, víðsýni, friður og að rækta hæfileika sína og gagnrýni á viðhorf í samfélagi og menningu eins og þau snúa að viðfangsefninu jafnrétti. Jafnréttismenntun er með áherslu á kyn og kynhneigð. Fjölmening, tungumál, menning og uppbygging skólasamfélags án aðgreiningar eru sömuleiðis þættir í jafnrétti. Jafnréttismenntun felur þá í sér jafnrétti varðandi námsmöguleika, námsefni, kennsluáferðir og námsumhverfi auk réttar til náms- og starfsráðgjafar í skólanum. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
LÝÐRÆÐI OG MANNRÉTT-INDI	Lýðræðisleg vinnubrögð og þátttaka, uppbygging lýðræðislegs samfélags (siðgæðisvitund, félagsvitund, borgaravitund), samvinna og hjálpssemi, virðing og umburðarlyndi, manngildi og umhyggja og réttindi barna og skyldur eru hluti þess að byggja upp samábyrgt og sjálfbært samfélag. Sömuleiðis rökhugsun og gagnrýnin hugsun á grundvelli siðfræði um siðferðilegt lífni og varnir gegn hvers konar ofbeldi í skólastarfinu sem skal endurspeglast í skólabrag skólans og skýrum skólareglum sem vernda gegn brotum á sjálfögðum réttindum nemenda og starfsfólks. Það er hluti kennslu og náms að tileinka sér lýðræðislega hugsun og vernda mannréttindi sem liður í tileinkun lýðræðislegs gildismats fyrir samfélagsuppbygginguna. Lífsleikni er kennslufræðilegt viðfangsefni í lýðræðislegum skólum. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum.

LÆSI	Læsi snýr að hæfni nemenda í notkun og beitingu íslenskunnar þar sem hæfther að ræða um fluglæsi, treglæsi og ólæsi sem mismikla hæfni og einnig læsilega. Viðfangsefnið læsi í viðum skilningi miðar að hæfni einstaklings að verða læs á umhverfi sitt með því að ráða við margvísleg skilaboð sem mæta honum og bregðast við þeim á jákvæðan hátt. Það snýst á margan hátt um námslega getu til að tileinka sér hæfni sem liggur til grunns í flestum námsgreinum skólans sem nemandi á að geta nýtt sér í daglegu lífi og hæfir aldri hans og þroska, t.d. sögulæsi, kortalæsi, menningarlæsi, fjármálalæsi, miðlalæsi, upplýsingalæsi, tæknilæsi, líkamslæsi og vísindalæsi (skv. aðalnámskrá). Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
SJÁLFBÆRNI	Sjálfbær þróun, breytingar og framþróun og skynsamleg nýting náttúruauðlinda. Ferlar, lögmál og hringrás náttúrunnar, vistfræði, umhverfisvernd, loftslagsbreytingar og líffræðilegur fjölbreytileiki eru einstök viðfangsefni hér. Áherslur eru á jöfnuð, sameiginleg lífsskilyrði, frið og lífsgæði. Hnattræn áhrif, efnahagsþróun og sameiginlegt vistkerfi jarðar falla einnig hér undir. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
SKÖPUN	Forvitni, athafnaþrá, frumkvæði, frumleiki, uppgötva, njóta, áhugi, virkja ímyndunarafl, leika sér, áskorun, spenna og leit, list- og verknám, nýsköpun og frumkvöðlanám er þættir eða viðfangsefni sem heyra til sköpunarþættinum. Sköpunarkraftur, innsæi og hagnýting skapandi hugmynda til mótunar viðhorfa og gildsmats skal takast á við samræðu um gagnrýna hugsun í daglegu skólastarfi. Sköpun er mikilvæg sem þáttur leiks í námi sem miðar að velferð nemenda til að þroskast sem heildstæðir einstaklingar í lýðræðislegu samfélagi. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.

Viðmið um grunnþætti menntunar í grunnskólum Hafnarfjarðar eru:

1. **Viðmið aðalnámskrár:** Grunnþættir menntunar skulu vera sýnilegir í skólanámskrá hvers skóla og skulu taka mið af aðalnámskrá grunnskóla (2011) en þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram til að skólar geti kynnt skýrt eigin stefnu.
2. **Grunnþættir menntunar og skólanámskrá:** Hver skóli skal setja sér stefnu um grunnþætti menntunar sem skulu birtast sem hluti af stefnu skóla í skólanámskrá. Sömuleiðis skal skólanámskrá hvers skóla skilgreina áherslur og meginatriði í hverjum grunnþætti menntunar í hverjum bekk/árgangi.
3. **Grunnþættirnir og forvarnir í grunnskólastarfi:** Grunnþættir menntunar gefa forvörnum í skólastarfi grunnskóla nýtt samhengi í því að samhæfa við nám á einstaka námssviðum. Forvarnir miða að almennri velferð og vellíðan fyrir alla nemendur og að tryggja þeim sem mest öryggi í skólastarfi. Í þeim tilgangi leggur sérfræðiþjónusta (sveitarfélagsins við) grunnskóla til sérstök viðmið um almennar forvarnir í grunnskólum Hafnarfjarðar um frekari verkferla og aðgerðir sem miða að velferð nemenda og öryggi í skólastarfi. Hluti forvarna í er að vinna árlega (almenna) forvarnaáætlun fyrir og hver skóli skal hafa skýra stefnu í forvörnum í gegnum grunnþættina.

Almennar forvarnir í skólastarfi skal samþætta og tengja sem mest grunnþáttum menntunar með því að samhæfa námi og kennslu allra námssviða í öllum árgöngum. Viðmið um fræðslu um almennar forvarnir í tengslum við grunnþættina er að finna í töflu hér neðar. Töflu 4 er ætlað að hjálpa skólum að skilgreina og útfæra vissar forvarnir í samspili við ákveðna grunnþætti sérstaklega svo forvarnir fái frekari útfærslu í bekkjarnámskrám. Taflan er þó aðeins grunnútfærsla sem hver skóli þarf að skilgreina nánar út frá eigin áherslum og aðalnámskrár með stuðningi viðmiða sveitarfélags.

Tafla 3: Forvarnasvið/-flokkar og tengsl við grunnþætti menntunar

Svið ↓	Forvarna-flokkar ↓	Grunn-þáttur: →	Heilbrigði og velferð	Jafnrétti	Læsi	Lýðræði og mannréttindi	Sjálfbærni	Sköpun
I. Einstakli- ingur	1. LÝÐHEILSA		x	x	x	x	x	x
	2. SJÁLFSRÆKT		x	x	x	x	x	x
	3. VÍMUVARNIR		x		x		x	
II. Félagslegt umhverfi	4. OFBELDI	einelti	x	x		x		
		kynferðislegt ofbeldi	x	x		x		
		fordómar og mismunun	x	x		x		
		vanræksla	x	x		x		
III. Náttúrulegt umhverfi	5. ÖRYGGISVARNIR		x		x	x	x	

5.1.2 Viðauki E: Námssvið, námsgreinar og viðmið

Nám í grunnskóla felur í sér að kennsla og starfsemi skóla miði að því að aðstoða nemanda í námi svo hann fái kennslu og námsaðstoð við hæfi þau tíu ár sem hann stundar nám í grunnskóla. Það er sameiginlegt verkefni skóla og heimilis. Við kennslu á námssviðum, og einstökum námsgreinum innan þeirra, skal taka mið af viðmiðunarstundaskrá (sjá viðauka B).

Samkvæmt aðalnámskrá skal kennsla í grunnskólum taka mið af átta námssviðum, og talsvert fleiri námsgreinum innan þeirra, og valgreinum. Fyrir hvert námssvið í bekkjarnámskrá skal skilgreina viðmið fyrir námshæfni utan valgreina.

Það er verkefni hvers skóla að bjóða nemendum upp á nám við hæfi svo kennsla og önnur starfsemi í skóla miði að því að ólíkir nemendur geti tileinkað sér nauðsynlega hæfni á sem fjölbreytilegastan hátt eins og nemendur hafa þörf fyrir og getu til. Í því felst að ábyrgð skóla/kennara er að haga störfum sínum þannig að nemendur eigi sem auðveldast að tileinka sér umrædda hæfni. Þar má ræða um fjölbreytni í

kennslu **aðferðum** (sýna, gera sjálfur, rannsaka o.s.frv.), margvíslegt kennslu **efni** (mis þungt, mis ítarlegt, mis langt o.s.frv.), margþætt kennslu **gögn** (bækur, myndefni, hljóðefni, vefefni o.s.frv.) og ólíkar kennslu **aðstæðum** (inni, úti, skólastofa, söfn, íþróttasalur o.s.frv.) sem er hluti starfsskyldna hvers kennara að skipuleggja til að námið nýtist sem best miðað við aðstæður nemenda með viðeigandi ábyrgð þeirra á hverjum tíma og eftir viðfangsefnum.

Viðmið um námssvið, námsgreinar og einstaklingsmiðun í námi í grunnskólum Hafnarfjarðar:

1. **Viðmið aðalnámskrár:** Viðmið aðalnámskrár grunnskóla er að skólastarf grunnskóla skuli stefna að því að hver nemandi fái nám við hæfi á sinni tíu ára grunnskólagöngu þar sem námssvið aðalnámskrár í gegnum námsgreinarinnar leggi til viðfangsefni sem gefi nemendum möguleika til að efla hæfni sína á hverjum tíma.
2. **Námssviðmið:** Skólastarfið fer fram í gegnum skilgreindan tímafjölda í einstökum námssviðum í samræmi við viðmiðunarstundaskrá aðalnámskrár, almenns hluta (2011). Fyrir hvert námssvið í hverjum bekk/árgangi eru skilgreind námshæfniviðmið og sömuleiðis matsvið fyrir þau sem taka mið af matskvarðanum A-D (sjá hér aftar). Námshæfniviðmiðin í einstaka námssviðum í öllum bekkjarnámskrám taka mið af viðmiðum námssviðanna í 4., 7. og 10. bekk aðalnámskrár, greinahluta (2013). Í hverjum skóla skal útfæra námshæfniviðmið í öllum námssviðunum átta í öllum bekkjarnámskrám í samræmi við áherslur skólans og viðmiðunarstundaskrá hans, þ.e. ef viðkomandi námssvið er ekki kennt í viðkomandi árgangi er ekki nauðsynlegt að skilgreina námshæfniviðmið fyrir það í viðkomandi bekkjarnámskrá. Ekki er lagst gegn því að einstakar námsgreinar skilgreini eigin námshæfniviðmið telji kennarar að það henta betur til viðbótar námshæfniviðmiðum námssviðsins (sbr. list- og verkgreinar í aðalnámskrá grunnskóla, greinahluta 2103). Slíkt er val í hverjum skóla.
3. **Flokkun námshæfniviðmiða:** Námshæfniviðmið geta verið margvísleg og mismörg eftir námssviðum. Gerð er sú krafa að grunnskólar í Hafnarfirði flokki námshæfniviðmið á grunni faglegra forsenda, þ.e. velji á milli efnisflokkunar (mismunandi eftir námssviðum) eða flokkunar á grunni hæfnishugtaksins (þekking, leikni, viðhorf) sjálfs innan hvers námssviðs. Val um flokkun er ákvörðun innan hvers námssviðs innan hvers skóla í samræmi við stefnu skóla.
4. **Námsgreinar og lýsingar þeirra:** Innan hvers námssviðs skal skilgreina námsgreinar, mismargar eftir atvikum og eðli námssviða. Föst námsgreinaheiti eru í Hafnarfirði sem hafa samræmda uppbyggingu í skólanámskrám allra skólanna í Hafnarfirði, hvort heldur sem námsgrein er kennd stök út af fyrir sig eða er samþætt öðrum námsgreinum í daglegu skólastarfi. Hafnarfjörður setur lágmarksviðmið um tímafjölda í einstaka námsgreinum í hverju námssviði innan tíu ára grunnskólanáms til að tryggja lágmarksgæði í skólastarfi fyrir alla nemendur í bænum. Hver skóli skal hafa möguleika á að skapa sér eigin sérstöðu í kennslu einstakra námsgreina (m.a. viðfangsefni) innan hvers námssviðs í samræmi við aðalnámskrá grunnskóla, almennan hluta (2011) og greinahluta (2013) og stefnu bæjarins, þ.e. velja í hvaða námssviðum hvar hann fer umfram lágmark aðalnámskrá með notkun kennslustunda til valgreina. Námsgreinalýsingar hafa fasta uppbyggingu sem í öllum tilvikum skal útfæra í öllum námsgreinum í öllum árgöngum (allt að tvær bls. A-4 á námsgrein að öllu jöfnu).

Uppbygging hverrar námsgreinar í bekkjarnámskrá er þessi:

- i. **Viðfangsefni í náminu** – viðfangsefni sem eru til náms og sýna fram á hæfni. Kynntar eru megináherslur í viðfangsefnum og sem mest yfirviðfangsefni án þess að tilgreina smáatriði (dæmi: „Íslandssaga á 20. öld með áherslu á atvinnuhætti, búsetu og stjórn mála“ eða „tóbaksfræðsla og skaðsemi reykinga“). Ekki er þó lagst gegn því að viðfangsefnin breytist á námstíma (sem hluti skólaþróunar) en séu miklar breytingar gerðar þannig hafi foreldrar rétt á frekari upplýsingum um slíkt áður/um leið og slíkt gerist. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

- ii. **Námsgögn** – gögn sem stefnt er að nýta í náminu

Kynnt eru helstu námsgögn og verkfæri sem unnið er með í náminu þótt ekki sé hægt að útiloka að breyting á námsgögnum geti átt sér stað yfir námsárið (sem hluti skólaþróunar) ef ný og heppilegri námsgögn verða til ráðstöfunar. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

- iii. **Námsfyrirkomulag og námsaðlögun** – skipulag náms, samþætting við aðrar námsgreinar og hvernig nám er aðlagð að ólíkum þörfum nemenda

Kynnt er meginfyrirkomulag í skipulagi náms, s.s. einstaklingsvinna, útvinnna, hópvinna, bóklegr og verkleg vinna, vettvangsferðir og annað sem getur skipt máli í almennum orðum og jafnvel samspil við aðrar námsgreinar.

Námsaðlögun kynnir á almennan hátt hvernig nám og kennsla í námsgreininni tekur mið af mismunandi námsgetu nemenda, sérstöðu og félagslegum aðstæðum þeirra svo þeir hafi sem mest gagn af náminu og styrkist sem námsmenn. Sú námsaðlögun getur bæði/ýmist gerst í almennum kennslustundum námsgreinar í bekk/hópi eða í sérhæfðum námshópum eftir atvikum (sérkennslu). Í meginatriðum má ræða um sex leiðir í námsaðlögun sem kennarar hafa möguleika á að beita í kennslu sinni:

Námsefni, námsverkefni, námsaðstæður og námsskilyrði geta tekið mið af:

1. *Þyngd*: sé misþungt til að mæta ólíkri getu nemenda.
2. *Breidd*: hafi mismikla breidd í viðfangsefnum til að mæta ólíkum nemendum.
3. *Áhuga*: svo áhugi nemenda sé tekinn með í námi sem hvati og afl til náms.
4. *Félagsstöðu*: svo nemendur með mismunandi félagsstöðu fái tækifæri til að æfa og þjálfá ólík hlutverk í skólastarfinu.
5. *Fjölbreytni*: í því að því að mismunandi hæfileikar/eiginleikar nemenda njóti sín.
6. *Vali*: svo nemendur hafi einhverja sjálfsstjórn á eigin námi til að mæta eigin námsþörfum og fái þannig tækifæri til sjálfseflingar.

Í einhverjum tilvikum fá nemendur stuðning utan námshóps með eigið námsfyrirkomulag og námsaðlögun sem heyrir til einstaklingsnámskrá viðkomandi.

- iv. **Námsmat og námsmatsaðlögun** – hvernig staðið er að námsmati og aðferðir aðlagðar Kynnt er hvernig staðið er að námsmati á getu nemenda, þ.e. aðferðir og leiðir sem farnar eru yfir skólaárið til að stuðla að því að nemandi geti sýnt fram á getu sína og fái sanngjamt mat á hæfni sína. Ekki er þó lagst gegn því að námsmatsaðferðir breytist á námstíma (sem hluti skólaþróunar) en séu miklar breytingar gerðar þannig hafi foreldrar rétt á frekari

upplýsingum um slíkt áður/um leið og slíkt gerist. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

5. **Einstaklingsnámskrá:** Í sumum tilvikum hentar bekkjarnámskrá ekki fyrir einstaka nemendur árgangs. Í slíkum tilvikum metur skóli, í samráði við foreldra, hvort nemandi fái persónulega námskrá, hér eftir nefnd einstaklingsnámskrá. Hver nemandi sem fær kennslu sem er miðuð að honum sérstaklega, og ekki er bara stuðningur við að tileinka sér kennslu og nám samkvæmt námskrá síns árgangs, skal fá sína einstaklingsnámskrá. Nemendur sem eru í sérúrræðum (sérdeildum, sérskólum) hafa alltaf einstaklingsnámskrár. Sér snið einstaklingsnámskrár er til fyrir Hafnarfjörð sem grunnur en það er síðan hvers skóla að útfæra snið eða form að einstaklingsnámskrá fyrir sína nemendur. Einstaklingsnámskrá nemanda skal gerð fyrir hvert skólaár fyrir sig, endurskoðuð svo oft sem þurfa þykir innan þess og form hennar getur jafnframt verið nýtt sem kennsluáætlun og skýrsla um námið yfir viðkomandi skólaár með viðeigandi skráningum og viðmiðum/markmiðssetningu. Einstaklingsnámskrá er persónuleg námskrá og aðeins ætluð viðkomandi og varðveitist sem trúnaðargagn um nemanda líkt og önnur trúnaðargögn.
6. **Skólanámskrá og kennsluáætlanir:** Kennsluáætlanir er verkáætlanir (daglegar, vikulegar, mánaðarlegar, annarlegar o.s.frv.) sem kennarar vinna til að skipuleggja nánar á hagkvæman hátt daglegt skólastarf. Það er ákvörðun innan hvers skóla hvernig er háttað með kennsluáætlanir almennt, fyrirkomulag skal kynnt foreldum í skólanámskrá/starfsáætlun skóla og birtar í samskiptakerfi heimilis og skóla eins og hver skóli skilgreinir sína ferla þar um og tækni gefur möguleika á. Skólar þurfa ekki að skila kennsluáætlunum til Skólaskrifstofu samhliða skólanámskrám í staðfestingarferli. Nánar er fjallað um uppbyggingu kennsluáætlana í starfsáætlun skóla. Gert er ráð fyrir að kennsluáætlun hafi uppbyggingu eitthvað á þessa leið:

Dagur/vika/ mánuður	Viðfangsefni í námi	Námsgögn	Áherslupættir út frá viðmiðum um hæfni
	•	•	•
	•	•	•

7. **Skjalavarsla og námskrár:** Einstaka grunnskólar bera ábyrgð á því að varðveita einstaklingsnámskrár alla grunnskólagöngu nemanda í samræmi við opinbera skjalavörslu og reglur Hafnarfjarðarbæjar. Sömuleiðis ber skólum að varðveita kennsluáætlanir í samræmi við vörslu opinberra gagna og reglur bæjarins auk þess sem að þær séu aðgengilegar fyrir starfsfólk skóla. Skólanámskrár varðveita skólar sem sín vinnugögn á tölvukerfi skóla en Skólaskrifstofan annast stjórnsýslulega varðveislu í samræmi við opinberar reglur og reglur bæjarins.

5.1.3 Viðauki F: Hæfni (lykilhæfni og námshæfni) og viðmið

Gæði eru meginverkefni grunnskólastarfs samkvæmt lögum um grunnskóla (2008, gr. 29). Gæðin í inntaki skólastarfsins eru skilgreind sem hæfni og er hún metin á grundvelli viðmiða. Hæfninni er skipt í tvo hluta, lykilhæfni og námshæfni, samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (2011).. Lykilhæfni er metin í tengslum við aldur og er óháð einstökum námsgreinum sem slík. Námshæfni er metin í tengslum við nám nemenda á

hverju námssviði og er því verið breytileg milli námssviða og mismunandi eftir námsgreinum innan námssviða eftir árgöngum.

a. Lykilhæfni

Lykilhæfni er hæfni sem snýr að ýmsum mannlegum þáttum eða eiginleikum sem og samskiptum einstaklinga í milli þar sem íslensk menning í Lýðræðissamfélagi veitir ýmis æskileg gildi. Til frekari glöggvunar á lykilhæfninni er hún greind í fimm flokka. Þessir flokkar eru samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 53) til skýringar og afmörkunar í viðfangsefninu. Lykilþættirnir fimm eru:

Lykilþáttur	Skýring (bls. 53 í Aðalnámskrá grunnskóla, 2011)
<i>Persónuleg tjáning og skýr miðlun:</i>	Hæfni nemenda til að tjá hugsanir sínar, tilfinningar og skoðanir munnlega, skriflega og á annan hátt. Hæfni til að miðla þekkingu og leikni sinni og flytja mál sitt skýrt og áheyrilega og taka þátt í samræðum og rökræðum.
<i>Skapandi, gagnrýnin hugsun með frumkvæði til lausna:</i>	Skapandi hugsun og frumkvæði í efnistöfum og úrvinnslu. Hæfni nemenda til að nota þekkingu og leikni, draga ályktanir, áræðni til að leita nýrra lausna og beita gagnrýninni hugsun og röksemdafærslu.
<i>Sjálfstæði í verki og samvinna undir leiðsögn:</i>	Hæfni nemenda til að vinna sjálfstætt, í samstarfi við aðra og undir leiðsögn.
<i>Ábyrg þekkingarleit og gagnrýnin úrvinnsla:</i>	Hæfni nemenda til að nýta margvíslega miðla í þekkingarleit, úrvinnslu og miðlun og nýta upplýsingar á ábyrgan, skapandi og gagnrýninn hátt.
<i>Mat á eigin námi, vinnubrögðum og frammistöðu:</i>	Hæfni nemenda til að bera ábyrgð á eigin námi og leggja mat á eigin vinnubrögð og frammistöðu.

b. Náms hæfni

Náms hæfni er sú hæfni sem tengist námi á einstökum námssviðum aðalnámskrár (og öllum námsgreinum innan hvers námssviðs). Aðalnámskrá skilgreinir náms hæfni fyrir 4., 7. og 10. bekk en fyrir aðra árganga skilgreina skólar/kennarar viðmið um náms hæfni í einstaka námssviðum. Í einhverjum tilvikum er valið að hæfniviðmið séu sér fyrir hverja námsgrein frekar en fyrir viðkomandi námssviðið í heild sinni sem er þá ákvörðun viðkomandi skóla. Náms hæfni er hæfni sem snýr að tileinkun náms í einstaka námssviðum/námsgreinum. Hana má flokka á tvennan hátt:

- út frá eðli hæfninnar: sem þekking, leikni og viðhorf
- út frá efnislegri sérstöðu námssviðs: talað mál, ritun, lestur og málfræði (íslenska).

Viðmið um hæfni, náms hæfni og lykilhæfni, í grunnskólum Hafnarfjarðar:

1. **Viðmið aðalnámskrár:** Grunnskólar Hafnarfjarðar skulu taka mið að stefnu og viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla, almennum hluta (2011) og greinahluta (2013), um hæfni sem skiptist í náms hæfni og lykilhæfni. En þar sem aðalnámskrá veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram.

2. **Námshæfni og viðmið:** Aðalnámskrá grunnskóla, námsgreinahluti (2013), leggur til hæfniviðmið fyrir alla grunnskóla í skólastarfi 4., 7. og 10. bekkjar. Í skólanámskrá hvers skóla skal koma fram hvaða hæfniviðmið gilda fyrir einstök námssvið í hverjum bekk/árgangi (bekkjarnámskrá). Námshæfniviðmiðin skulu flokkuð í skólanámskrá grunnskólanna í Hafnarfirði eins fyrir hvert námssvið í öllum árgöngum innan eins skóla. Hver skóli skal hafa námshæfniviðmið fyrir öll námssvið sem kennd eru í viðkomandi bekk.
3. **Lykilhæfni og viðmið:** Aðalnámskrá grunnskóla leggur til viðmið fyrir lykilhæfni fyrir 4., 7. og 10. bekk fyrir alla grunnskóla. Fyrir aðra árganga eru sameiginleg lykilhæfniviðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar og gilda fyrir öll námssvið. Það er síðan hvers skóla/kennara að skilgreina frekar áherslur og aðferðir til meta hvað sé viðeigandi lykilhæfni nemenda og því er gert ráð fyrir að einhver breytileiki sé í áherslum og aðferðum. Hvers skóla er að ákveða lykilhæfni sé eingöngu gefin fyrir öll námssvið saman, hvert fyrir sig eða jafnvel allar námsgreinar.
4. **Hæfni og námsmat:** Um mat á hæfni, hvort sem það snýr að lykilhæfni eða námshæfni, er fjallað um í næsta kafla.

5.1.4 Viðauki G: Námsmat, námsmatskvarðar og viðmið

Í aðalnámskrá grunnskóla (2011) er það meginatriði að skólastarfið (bæði nám nemenda og framkvæmd skólastarfsins) sé metið. Til að hægt sé að meta slíkt á sanngjarnan hátt þurfi að leggja fram almenn viðmið um þá hæfni sem taka skal mið af þegar árangur/geta nemenda í skólastarfinu er metin. Aðalnámskráin ræðir þar bæði um mat á lykilhæfni og námshæfni líkt og fyrr hefur komið fram.

Til að hægt sé að meta árangur í námi þarf að hafa grunn til að byggja á við matið. Sá grunnur sem aðalnámskrá kynnir til þess eru viðmið; mat á grunni viðmiða. Þetta ferli að meta hæfnina er nefnt námsmat og má skipta námsmati yfir eitt skólaár í þrjú flokka:

- i. *Stöðumat:* Samræða á ákveðnum tímamarki í námsferlinu til að ígrunda og velta fyrir sér hvernig námið gengur (að ná viðmiðum) og hvaða aðgerðir (vinnubrögð, skipulag) séu nauðsynlegar til að auka líkur á því að viðmiðum sé náð áður en lokamat fer fram (með viðeigandi hvatningu). Gjarnan er rætt um foreldraviðtöl í skólastarfi í þessu samhengi, í upphafi skólaárs eða á ákveðnum tímamarki í náminu áður en að námslokum kemur (frá upphafi námsáfanga).
- ii. *Leiðsagnarmat:* Sú leiðsögn sem fer fram á hverjum tíma í skólastarfinu sem miðar að því að hjálpa og leiðbeina nemendum að ná þeim viðmiðum sem lagt er upp með í námsferlinu (viðmið lokamats). Gerist gjarnan í daglegri samræðu skólastarfsins og við mat einstakra verkefna í dagsins önn.
- iii. *Lokamat:* Felur í sér að meta hæfni nemenda í lok náms út frá hæfniviðmiðum.

Samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (almennur hluti, 2011, bls. 54) skal mat á hæfni nemenda gerast með ákveðinni flokkun sem gefur til kynna hvort nemandi hafi náð umræddri hæfni sem stefnt er að hverju sinni. Þetta mat á hæfni skal vera skipt í fjóra flokka sem skýrt er með bókstöfunum A, B, C og D á eftirfarandi hátt:

Kvarði	Námssvið	Lykilhæfni
A	Framúrskarandi hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Framúrskarandi hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
B	Góð hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Góð hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
C	Sæmileg hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Sæmileg hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
D	Hæfni og frammistöðu í námi ábótavant með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni ábótavant.

Hver skóli hefur val um það hvort A-D matskvarðinn er nýttur í skóla fram að 10. bekk hvað varðar námshæfni en þá er hann skylda. Hver skóli kynnir síðan hver viðeigandi námshæfni er innan hvers námssviðs í hverri bekkjarnámskrá. Á grundvelli þess er lagt mat á getu nemanda í hverri námsgrein með prófum, verkefnamati, virkni og vinnubrögðum og/eða öðrum matsaðferðum til að átta sig á stöðu nemanda sem undirstöðu á grundvelli viðmiða á hæfni hans í lok skólaárs.

Viðmið um námsmat, og námskvarða í grunnskólum Hafnarfjarðar:

- Viðmið aðalnámskrár:** Grunnskólar Hafnarfjarðar skulu taka mið að stefnu og viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla, almennum hluta (2011) og námsgreinahluta (2013), um hæfniviðmið um námshæfni og lykilhæfni í grunnskólum Hafnarfjarðar. En þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram.
- Mat á námshæfni (innan námssviðs og í námsgreinum hennar):** Mat á námshæfni nemenda í grunnskólum Hafnarfjarðar í einstaka námsgreinum skal vera kynnt a.m.k. árlega í skriflegu formi (námsmatsskírteini) í öllum grunnskólum bæjarins við lok hvers skólaárs. Annað formlegt námsmat er ákvörðun skóla, þ.e. annarmat, í samræmi við stefnu skóla. Námsmat er hægt að gefa í einstaka námsgreinum námssviðs á hverjum tíma með þeim matskvörðum sem skóli ákveður (t.d. A-D, 0-10, orð eða önnur tákni) en kvarðann A-D eftir námssviðum í 10. bekk.
- Mat í lykilhæfni (innan námssviðs):** Mat á lykilhæfni nemenda í grunnskólum Hafnarfjarðar í einstaka námssviðum vera gerð og kynnt a.m.k. árlega í skriflegu formi (námsmatsskírteini) í öllum grunnskólum bæjarins við lok hvers skólaárs. Annað formlegt námsmat er ákvörðun skóla, þ.e. annarmat, í samræmi við stefnu skóla. Samræmd viðmið eru um lykilhæfni í öllum námsgreinum innan árgangs og þau eru sameiginleg fyrir alla grunnskóla Hafnarfjarðar sem grunnur mats í öllum skólum (en aðferðir skilgreindar innan hvers skóla á grundvelli fagmennsku í skólastarfinu), á matskvarðanum A-D. Miðað er við að mat á lykilhæfni sé gefið fyrir námssviðið eingöngu en þó geti einstök námssvið ákveðið að gefa sérstaklega fyrir námshæfni í einstökum námsgreinum innan skóla í samræmi við stefnu skóla.

4. **Námsmatskvarðinn A-D og námssviðin:** Í skólanámskrá hvers skóla skal koma fram hvaða námsmatskvarða skóli notar. Námsmatskvarðann A-D er skylt að nota fyrir námssviðin í 10. bekk frá vori 2015 en fyrir aðra bekki er það val skóla hvort gefið sé mat fyrir námssviðið í heild sinni.
5. **Námsmat í námsgreinum og námsmatskvarði:** Fyrir einstaka námsgreinar geta skólar gefið nemendum námsmat sem prófaeinkunnir á sjálfvöldum skala, umsagnir eða önnur matsgjöf eftir því sem stefna skóla kveður á um svo framarlega sem slíkt brýtur ekki viðmið aðalnámskrár eða þessi viðmið. Mikilvægt er að skólar notist við fjölbreyttar matsaðferðir til að stuðla að því að nemendur fái sem sanngjarnast mat á eigin námi sem sýni á trúverðugan hátt hæfni þeirra. Lýsing á þeim skal koma fram í kynningu einstakra námsgreina.
6. **Matsaðferðir í námsmati:** Sérhver skóli skal kynna í stefnu sinni áherslur í námsmati og hvernig skólinn hyggst fara eftir viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla (2011, bls. 52-57) um námsmat, t.d. fjölbreyttar aðferðir í námsmati, reglulegt mat (símat), að námsmat nýtist til hvatningar og örvunar í námi og sé sem áreiðanlegast. Við lýsingar á framkvæmd einstakra námsgreina skal koma fram sem skýr lýsing á námsmati hennar sem gefi fullnægjandi upplýsingar um hvernig mat á náminu fer fram. Ítarleg lýsing á einstaka matsaðferðum er ekki þörf svo framarlega að slíkt komi fram í almennri stefnu skóla um námsmat í skólanámskrá.
7. **Námsmat við lok grunnskóla:** Við lok grunnskóla skulu allir grunnskólar í Hafnarfirði gefa nemendum námsmat um hæfni í námi sem færi honum og öðrum (t.d. framhaldsskólum) nægilegar upplýsingar um stöðu hans fyrir áframhaldandi nám og störf.

6 Lokaorð

Skólanámskrá skólans, á grundvelli aðalnámskrár grunnskóla og viðmiða frá sveitarfélaginu á grunni faglegrar samvinnu í skólakerfi bæjarins, er lykilplagg í skólastarfi þeirra. Í því felst að skólanámskráin nái að lýsa þeim gæðum sem skólar (ætla að) standa fyrir. Það er von bæjaryfirvalda að skólanámskrá hvers skóla nái því að vera gæðahandbók sem stuðli að árangursríkri og ánægjulegri skólagöngu hvers barns í bænum. Við eigum ekki að sætta okkur við neitt minna og það er hlutverk alls skólasamfélagsins að vinna að því. Með ósk um að þessi bekkjarnámskrá, sem einn tíundi af skólanámskrá skólans, stuðli að slíku með samvinnu allra sem að námi nemenda koma.